

способ совершения преступления; служебное лицо – как типичная личность преступника; документы – как типичные следы совершенного преступления.

Ключевые слова: *экономические преступления, хозяйственные преступления, бюджетные средства, нецелевое использование, криминалистика.*

Sybirna R. I., Sybirnyy A. V., Khomiv O. V. Features of leadthrough scientifically economic researches

The features of related to misuse of budget funds mechanism offenses and improved their forensic characterization. Shown that the criminal characteristic of budget funds misuse should understand the system of generalized data on the most common signs of this type of crime, which are the identity commit setting acts mechanism of the perpetrator and other circumstances, the logical connection which serves as the basis for the scientific investigation and practical problems solving.

Among specific ways violations of budget legislation may be ways to crimes against the available budget and how crimes against planned budget.

The specifics of the budget legislation violations method use is largely determined by economic sector, which employs the official.

For documenting relationships in the public sector uses a large variety of documents. Almost all of them can under certain circumstances bear the traces of the crime and act as a source of evidence in criminal proceedings. The most typical traces of crimes related to misuse of budget funds contained in the documents.

The basic elements that characterize the misuse of budget funds: the budget in large and extra large sizes – as the subject of a criminal assault; misuse, expenditures, loans – as a way of committing a crime; officer – a typical offender; documents – as typical traces of the crime.

Key words: *economic crimes, budget, misuse, criminology.*

Стаття надійшла 19 жовтня 2016 р.

УДК 336.226:336.2

Р. С. Сорока

МІСЦЕ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Розглянуто податки як важливе дохідне джерело фінансування державою її функцій. Акцентовано, що непрямі податки посідають чільне місце у наповненні дохідної частини Державного бюджету України і є важливим структурним елементом її податкової системи.

Встановлено, що в кризових умовах сьогодення непряме оподаткування є важливим засобом впливу і на економіку загалом, і на обсяги споживання населення. Завдяки аналітичній оцінці структури бюджетних надходжень

констатовано, що в Україні перевага належить непрямим податкам як основному джерелу податкових надходжень і сукупних доходів Державного бюджету.

Ключові слова: *непрямі податки, Державний бюджет, доходи, податкові надходження, ПДВ, акцизний податок, мито.*

Постановка проблеми. Від своєчасності й повноти формування доходів бюджету залежить рівень та ефективність фінансування основних функцій держави. Сьогодні формування бюджетних доходів забезпечується здебільшого завдяки податковим надходженням, з-поміж яких чільне місце в Україні займають непрямі податки. Це і пояснює таку прискіпливу увагу до функціонування та реформування системи непрямого оподаткування в Україні [5], що, відповідно, й обумовлює актуальність теми дослідження.

Стан дослідження. Проблеми функціонування системи непрямого оподаткування аналізовано у працях багатьох вітчизняних учених-економістів: І. Благуна, В. Загорського, А. Крисоватого, І. Педь, А. Соколовської, О. Червінської та ін.

Проте за кризових умов сьогодення проблема формування Державного бюджету України за рахунок непрямих податків є актуальною та потребує подальшого дослідження.

Метою статті є аналіз тенденцій формування доходів Державного бюджету України за рахунок непрямих податків.

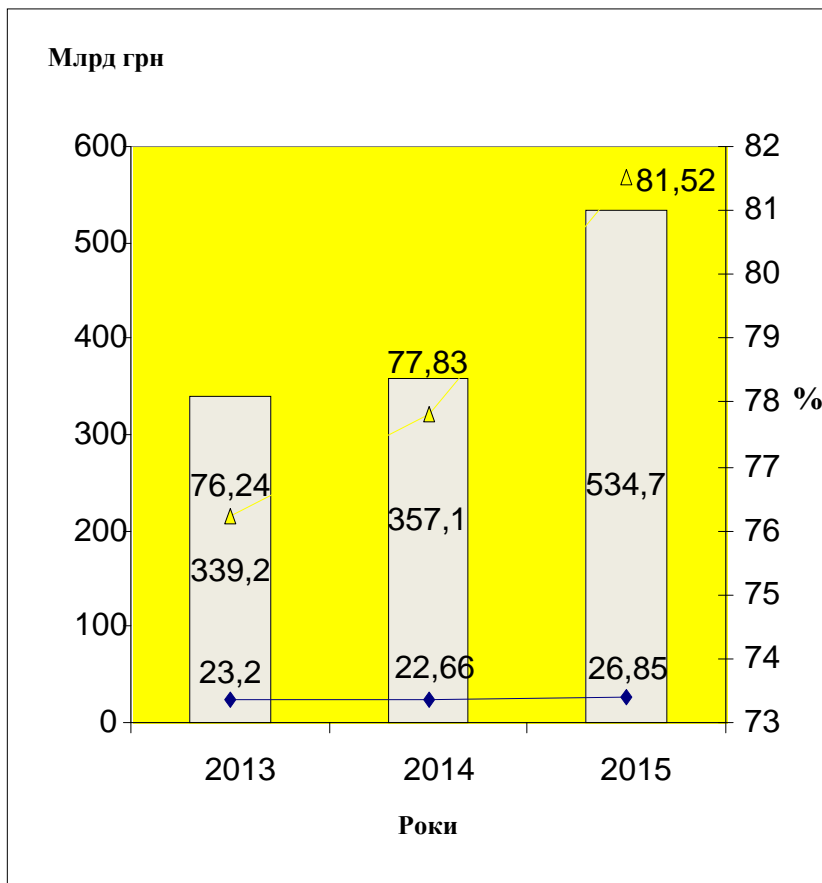
Виклад основних положень. Згідно з чинним бюджетним законодавством, усі види непрямих податків, які фактично стягуються в Україні, стовідсотково зараховуються до Державного бюджету України [1].

З огляду на це основний акцент розвідки зосередимо саме на доходах Державного бюджету, що дасть змогу визначити практичне значення непрямих податків у формуванні централізованих фінансових ресурсів держави.

Державний бюджет України як фінансовий план складається з двох частин – доходів і видатків, кожна з яких має специфічне суспільне призначення.

За рахунок доходів формується фінансова база діяльності держави, а за рахунок видатків забезпечуються економічні і соціальні потреби всіх членів суспільства.

Перед визначенням реального впливу обсягу непрямих податків на формування бюджетного фонду доцільно оцінити загальні тенденції основних бюджетних показників, які обумовлюють напрями економічної політики держави (рис. 1).

- Доходи державного бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн
- Частка державного бюджету у доходах зведеного бюджету, %
- Частка перерозподілу ВВП через державний бюджет, %

Рис. 1. Динаміка бюджетних показників за 2013–2015 рр.

Виконання дохідної частини бюджету 2014–2015 рр. відбувалося в умовах зниження промислового виробництва, скорочення імпорту товарів, зростання збитків підприємств, що суттєво відобразилося на надходженнях.

Загальний обсяг доходів Державного бюджету України у 2015 р. склав 534,7 млрд грн і зріс порівняно з 2013 р. на 195,5 млрд грн, або на 57,64%, причому основне зростання відбулося у 2015 р. на 177,6 млрд грн, або на 52,36%, що зумовлено не зростанням обсягів ВВП, а різким стрибком обмінного курсу іноземних валют, котрий збільшив податкові зобов'язання за імпорту товарів.

Частка перерозподілу ВВП через державний бюджет мала тенденцію до збільшення на 3,65 відсоткового пункта і становила у 2015 р. 26,85%. Це спричинено швидшим ростом доходів Державного бюджету порівняно з ростом обсягів ВВП протягом досліджуваного періоду.

Упродовж 2013–2014 рр. рівень бюджетної централізації залишався відносно стабільним – на рівні приблизно 76–77%. Логічним видався у 2015 р. суттєвий ріст рівня бюджетної децентралізації у зв'язку з коригуванням для цієї мети норм Бюджетного і Податкового кодексів України. Однак фактичні показники функціонування бюджетної системи 2015 р. засвідчили суттєве збільшення частки Державного бюджету та зниження частки місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету на 3,69 в.п. до 18,48% і, відповідно, ріст рівня централізації бюджетних ресурсів із 77,83% у 2014 р. до 81,52% у 2015 р. Все це дає підстави для висновку, що, незважаючи на розширення переліку доходів місцевих бюджетів, фактично відбулася імітація проведення бюджетної децентралізації в Україні через вилучення частини основного бюджетоутворюючого джерела регіонів – податку на доходи фізичних осіб – до складу доходів Державного бюджету.

Згідно з бюджетною класифікацією, склад і структура доходів Державного бюджету України, які формуються з податкових і неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, офіційних трансфертів та відрахувань у цільові бюджетні фонди, відображено в табл. 1.

Як видно з таблиці 1, структура доходів Державного бюджету досить швидко змінюється, що пояснюється постійними перетвореннями і змінами в податковій системі України і неподаткових надходженнях до бюджету, обумовлених змінами до Бюджетного кодексу та введенням у дію і подальшим щорічним суттєвим коригуванням норм Податкового кодексу України, проте основну частину доходів Державного бюджету становлять податкові надходження.

Таблиця 1

**Динаміка складу і структури доходів
Державного бюджету України за 2013–2015 роки***

Роки Найменування доходів	2013		2014		2015		Показники 2015 р. у % до	
	сума, млн грн	у % до підсумку	сума, млн грн	у % до підсумку	сума, млн грн	у % до підсумку	2013 р.	2014 р.
1. Податкові надходження	262777,1	77,46	280178,3	78,46	409417,5	76,58	155,80	146,13
2. Неподаткові надходження	72853,2	21,48	68355,2	19,14	119960,3	22,44	164,66	175,50
3. Доходи від операцій з капіталом	255,4	0,08	888,1	0,25	171,4	0,03	67,11	19,30
4. Офіційні трансферти від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій	3138,5	0,92	7500,9	2,10	4944,5	0,92	157,54	65,92
5. Цільові фонди	202,7	0,06	161,7	0,05	155,0	0,03	76,47	95,86
Разом доходів	339226,9	100,0	357084,2	100,0	534648,7	100,00	157,61	149,73

* Розраховано та складено автором на основі джерела 2.

Приміром, у 2015 р. частка податків і зборів, які фактично стягуються в Україні, в структурі доходів Державного бюджету становила 76,58% усіх доходів, що в абсолютному вимірі склало 409417,5 млн грн. і скоротилася порівняно з 2013 роком на 0,88 відсоткового пункта.

Безперечно, це спричинено найперше тим, що у 2015 році очікування завершення антитерористичної операції, відновлення світової економіки та покращання кон'юнктури на світових фінансових і товарних ринках не виправдалися. Водночас протягом 2013–2015 років обсяг податкових надходжень зріс до 146,6 млрд грн, або на 55,8%.

Безперечно, частково це свідчить про деяке відновлення української економіки, однак поглиблений аналіз макропоказників демонструє, що збільшення обсягу податкових доходів обумовлено не зростанням обсягів ВВП, а, як уже зазначалося, різким стрибком обмінного

курсу іноземних валют, котрий спричинився до збільшення податкових зобов'язань під час імпорту товарів, що зумовило суттєве зростання обсягу непрямих податків.

Роль податкових надходжень у формуванні доходів Державного бюджету є визначальною, що наочно відображає рис. 2.

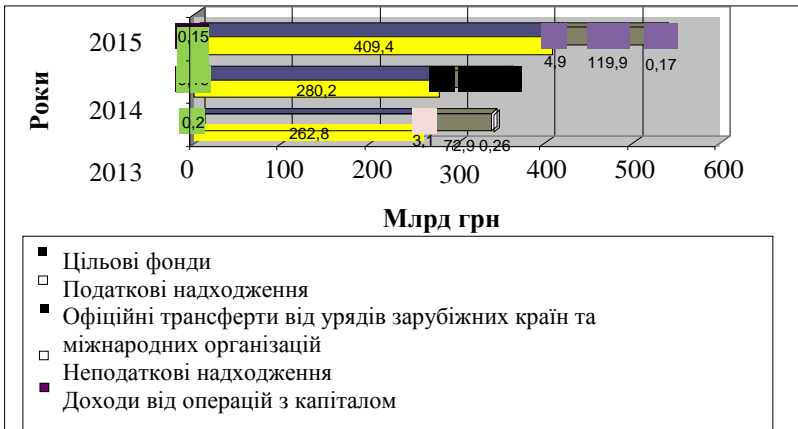

Рис. 2. Динаміка надходжень до Державного бюджету України за 2013–2015 роки

Другим за значенням і за питомою вагою джерелом формування доходів Державного бюджету є неподаткові надходження, які охоплюють усі безповоротні надходження, крім доходів від продажу капіталу, всі надходження від штрафів і санкцій, крім штрафів за порушення податкового законодавства, а також добровільні, невідплатні поточні надходження з недержавних джерел.

Протягом всього досліджуваного періоду спостерігалось деяке зростання питомої ваги цього виду доходів через його збільшення в абсолютних величинах (на 47107,1 млн грн, або на 64,66%) до 22,44% у 2015 р. проти 21,48% у 2013 р.

Надходження від інших доходів (доходів від операцій з капіталом, офіційних трансфертів від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій, коштів, що формують цільові бюджетні фонди)

здебільшого є незначними і не перевищують 1% від загального обсягу доходів Державного бюджету, а тому істотного значення не мають.

Загалом на розвиток вітчизняної економіки, а відповідно, і на формування доходної частини Державного бюджету у 2014–2015 рр. суттєво впливали і сформовані у попередні роки зовнішні та внутрішні дисбаланси, і несприятлива цінова кон'юнктура на зовнішніх ринках, військовий конфлікт на сході України, анексія Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та торговельні обмеження з боку Російської Федерації.

Отже, чільне місце в системі доходів Державного бюджету займають податкові надходження, основним критерієм структуризації яких є їх поділ за формою оподаткування на прямі і непрямі податки. Динаміка питомої ваги непрямих податків у формуванні доходів Державного бюджету постійно змінюється, що наочно відображають табл. 2 і рис. 3.

Проведений аналіз структури фіскальних інструментів у формуванні доходів бюджету засвідчує, що протягом усього досліджуваного періоду у надходженнях до Державного бюджету переважали непрямі податки, які більше ніж удвічі перевищують частку прямих податків.

Частка непрямих податків у доходах Державного бюджету у 2015 році становила 52,72%, тобто переважна частина доходів бюджету формується завдяки надходженням від податків на споживання. Скорочення частки непрямих податків упродовж 2015 р. на 2,33 відсоткового пункта пояснюється значним зниженням купівельної спроможності населення.

Істотне збільшення у 2015 році надходжень від непрямих податків, зарахованих до Державного бюджету, на 85289,9 млн грн, або на 43,99%, зумовлено, за оцінкою Рахункової палати, девальвацією гривні до долара США на 52,2% і до євро на 36,3%.

Внаслідок девальвації гривні доходи Державного бюджету збільшилися на 69,8 млрд грн [4].

Враховуючи, що з використанням офіційного курсу гривні до долара США і євро обчислюються ПДВ, акцизний податок із ввезених на територію України товарів, податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції (мити), сумарна частка яких становила за 2015 рік 39,3% доходів Державного бюджету, девальвація офіційного курсу гривні до іноземних валют стала одним із головних чинників зростання надходжень від непрямих податків, і, як наслідок, збільшення доходів Державного бюджету.

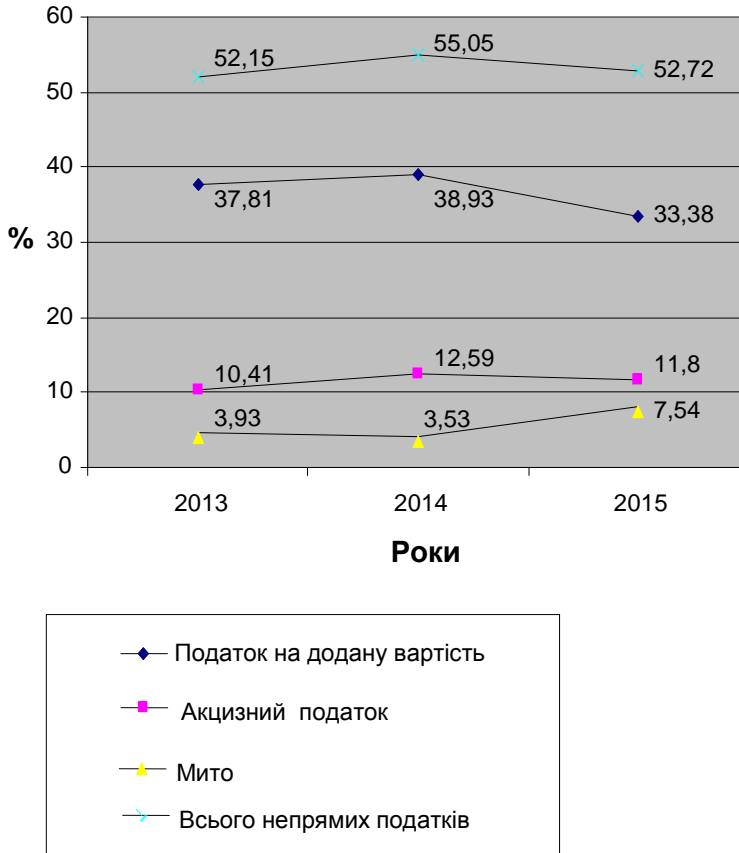
Основним джерелом доходів Державного бюджету України є податок на додану вартість (табл. 2 і рис. 3).

Склад і структура непрямих податків
у доходах Державного бюджету України за 2013–2015 роки *

Таблиця 2

Доходи	2013 рік		2014 рік		2015 рік		Відхилення (±) 2			
	сума, млн грн	у % до підсумку	сума, млн грн	у % до підсумку	сума, млн грн	у % до підсумку	2014 р. від 2013 р. в сумі	у %	2015 р. від 2014 р. в сумі	у %
1. Податок на додану вартість	128629,3	37,81	139024,3	38,93	178452,4	33,38	49823,1	38,73	39428,1	28,36
2. Акцизний податок	35309,4	10,41	44940,9	12,59	63110,6	11,80	27801,2	78,74	18169,7	40,43
2.1. Акцизний податок із вироблених в Україні товарів	26362,6	7,77	28085,5	7,87	38783,8	7,25	12421,2	47,12	10698,3	38,09
2.2. Акцизний податок із ввезених на територію України товарів	8946,8	2,64	16855,4	4,72	24326,8	4,55	15380	171,91	7471,4	44,33
3. Мито	13342,5	3,93	12608,7	3,53	40300,8	7,54	26958,3	202,05	27692,1	219,63
3.1. Ввізні мито	13264,6	3,91	12388,6	3,47	39881,0	7,46	26616,4	200,66	27492,4	221,92
3.2. Вивізні мито	77,9	0,02	220,1	0,06	419,8	0,08	341,9	438,90	199,7	90,73
Всього непрямих податків	176921,2	52,15	196573,9	55,05	281863,8	52,72	104942,6	59,32	85289,9	43,39
Разом доходів	339226,9	100,0	357084,2	100,0	534648,7	100	195421,8	57,61	177564,5	49,73

* Розраховано та складено автором на основі джерела 2.

*Рис. 3. Роль непрямих податків у формуванні доходів
Державного бюджету України за 2013–2015 роки*

Розраховано та складено автором на основі джерела 2.

Як свідчать дані, наведені в табл. 2 і на рис. 3, протягом 2013–2015 років динаміка надходжень податку на додану вартість в абсолютних показниках мала прогресуючий характер (приріст становив 49,8 млрд грн), однак разом спостерігалось зниження його частки

як бюджетоутворюючого джерела (із 37,81% у 2013 р. до 33,38% у 2015 р.).

У 2015 році надходження ПДВ до Державного бюджету становили 178,5 млрд грн, що на 39,4 млрд грн, або на 28,36%, більше відповідного показника попереднього року. Збільшення відбулося за всіма складовими податку:

- з вироблених в Україні товарів – на 26,9 млрд грн, або на 33,1%, що зумовлено зростанням середніх за 2015 рік споживчих цін на 48,7% і цін виробників промислової продукції на 36,0%;

- із увезених на територію України товарів – на 31,5 млрд грн, або на 29,3%, що зумовлено, попри зниження імпорту товарів на 33,5%, зростанням в 2015 році, порівняно з попереднім роком, середнього офіційного курсу гривні до долара США – в 1,8 раза, до євро – в 1,5 раза;

- збільшився проти попереднього року також обсяг відшкодованого податку з бюджету – на 18,2 млрд грн, або на 36,2% [4].

Надпрогнозована інфляція (понад 20%) та девальвація офіційного курсу гривні до іноземних валют стали основними чинниками перевищення планових показників податку на додану вартість та зростання надходжень від непрямих податків як джерела формування доходів Державного бюджету.

Акцизному податку належить третє місце (після ПДВ і податку на прибуток підприємств) серед податкових джерел формування доходної частини Державного бюджету. Протягом 2013–2015 рр. прослідковувалася тенденція збільшення суми надходжень акцизного податку, що свідчить про зростання обсягів виробництва та реалізації підакцизних товарів. Така тенденція позитивно впливає на формування доходної частини Державного бюджету України, особливо за рахунок податкових надходжень.

Отож, якщо в 2013 році загальна сума надходжень акцизного податку як із вироблених в Україні, так і з увезених на територію України товарів склала 35309,4 млн грн, то протягом досліджуваного періоду відбулося збільшення його на 27801,2 млн грн, або на 78,74%, що уможливило формування за рахунок цього джерела у 2015 р. 11,8% усіх надходжень Державного бюджету.

Державний бюджет України у 2015 році отримав 63110,6 млн. грн. акцизного податку, що на 18,2 млрд грн, або на 40,4%, більше такого показника минулого року.

Річний план перевиконано і загалом (на 5,1%), і за складовими: податку із вироблених в Україні товарів (на 6,2%) і акцизного податку із увезених товарів (на 3,5%) [2].

Одночасно частка надходжень акцизного податку з вироблених в Україні товарів зменшилася на 1,0 в.п. і становила 61,5% від загальних надходжень податку.

У 2015 р. групу підакцизних товарів було розширено завдяки віднесенню електричної енергії з одночасним скасуванням збору у формі цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію. З цього джерела до Державного бюджету надійшло 3,5 млрд грн, або 8,9% від загального обсягу надходжень акцизного податку з вироблених в Україні товарів.

Утім основним чинником збільшення акцизного податку стало зростання надходжень акцизу з нафти та нафтопродуктів у понад 1,5 раза, що відбулося внаслідок підвищення у 2015 р. ставок акцизного податку на нафтопродукти і розширення переліку продукції, яка підпадає під оподаткування, зокрема на речовини, що використовуються як компоненти моторного пального чи альтернативне моторне пальне.

Крім того, майже удвічі зросло надходження акцизного податку на транспортні засоби, знову ж таки що внаслідок збільшення ставок, що через розширення переліку підакцизних транспортних засобів. Зокрема, з 2015 року акцизом оподатковуються транспортні засоби, призначені для перевезення 10 та більше осіб, а також для перевезення вантажів.

Частка акцизного податку у доходах Державного бюджету коливається, однак протягом досліджуваного періоду вона збільшилася на 1,39 відсоткового пункту і за підсумками 2015 року становила 11,8% сукупних доходів Державного бюджету (рис. 3).

До Державного бюджету надійшло 40,3 млрд грн, податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції (ввізне та вивізне мито), що на 27,7 млрд грн, або більше ніж утричі, перевищує цей показник минулого року. Це збільшення майже цілком зумовлено зростанням обсягів сплати ввізного мита (на 27,5 млрд грн).

Порівняно з аналогічним періодом попереднього року, структура митних надходжень зазнала певних змін у частині ввізного мита внаслідок зменшення надходжень сплати мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них. Зокрема, відбулися такі зміни:

- частка надходжень ввізного мита (без нафтопродуктів) збільшилася на 6,2 в.п.;
- частка надходжень вивізного мита зменшилася на 0,7 в.п.;
- частка ввізного мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них зменшилася на 5,5 в.п. [2].

Ввізне та вивізне мито має чималу питому вагу у надходженнях до Державного бюджету (у 2015 році його частка становила 7,54% всіх

доходів бюджету і збільшилася порівняно з 2013 р. на 3,61 в.п.). Як випливає з рис. 3, щороку протягом 2013–2015 рр. розмір його впевнено зростав на 202,05% і 2015 року був 40 300,8 млн грн.

Найбільшу питому вагу в надходженнях від міжнародної торгівлі та зовнішніх операцій має ввізне мито (99,0%), обсяг надходжень якого до бюджету за результатами 2015 року становив 39 881 млн грн.

Стягнення державою на свою користь певної частини ВВП – це один, хоч і дуже важливий, бік податкових відносин. Розмір податку на додану вартість, акцизного податку і мита та їх питому вагу в валовому внутрішньому продукті, податкових надходженнях й доходах Державного бюджету в Україні за 2013–2015 рр. характеризують дані табл. 3 та рис. 4.

Як свідчать дані табл. 3, за минулі роки частка непрямих податків у ВВП і доходах Державного бюджету, попри незначне їхнє зниження, є істотною, що й зумовлює їх фіскальне значення для держави загалом. Водночас упродовж досліджуваного періоду помітно тенденцію до збільшення частки непрямих податків у доходах, податкових надходженнях Державного бюджету України та ВВП.

Приміром, протягом 2013–2015 рр. темпи росту суми ПДВ, зарахованого в доходи Державного бюджету України, склали 139,12% і були вищими, ніж темпи росту ВВП (136,05%), та нижчими за темпи росту доходів Державного бюджету (157,61%) і податкових надходжень бюджету (180,54%).

Це обумовило, отже, збільшення частки ПДВ у ВВП протягом 2013–2015 рр. на 0,19 в.п. до 9,01% та зниження частки ПДВ у податкових надходженнях і доходах Державного бюджету із 48,81% і 37,81% у 2013 р. відповідно до 43,59% і 33,38% у 2015 р. Слід зазначити, що протягом досліджуваного періоду за рахунок ПДВ сформовано майже половину всіх податкових надходжень Державного бюджету України. Частка ПДВ у податкових надходженнях бюджету впродовж 2013–2015 рр. скоротилася на 5,22 відсоткового пункта і склала у 2015 р. 43,59%.

Питома вага акцизного податку у структурі доходів Державного бюджету протягом 2013–2015 рр. коливається, однак за досліджуваний період помічено тенденцію до зростання із 10,41% до 11,8%.

При рості суми акцизних податків в абсолютних показниках упродовж досліджуваного періоду простежується і зростання його питомої ваги у податкових надходженнях та ВВП. Приміром, якщо в 2013 році його частка у податкових доходах Державного бюджету становила 13,44 %, а у ВВП – 2,43 %, то у 2015 році вже 15,41 % та 3,19% відповідно.

Таблиця 3

**Динаміка суми і частки непрямих податків у доходах,
податкових надходженнях Державного бюджету України
та ВВП за 2013–2015 рр.***

Показники	Роки			Показники 2015 р. у % до	
	2013	2014	2015	2013	2014
1. Частка непрямих податків, у %:					
1.1) доходах Державного бюджету;	52,15	55,05	52,72	101,09	95,77
1.2) податкових надходженнях;	67,33	70,16	68,85	102,26	98,13
1.3) ВВП.	12,17	12,55	14,24	117,01	113,47
2. Частка ПДВ, у %:					
2.1) доходах Державного бюджету;	37,81	38,93	33,38	88,28	85,74
2.2) податкових надходженнях;	48,81	49,62	43,59	89,31	87,85
2.3) ВВП.	8,82	8,87	9,01	102,15	101,58
3. Частка акцизного податку, у %:					
3.1) доходах Державного бюджету	10,41	12,59	11,80	113,35	93,73
3.2) податкових надходженнях	13,44	16,04	15,41	114,66	96,07
3.3) ВВП	2,43	2,87	3,19	131,28	111,15
4. Частка мита, у %:					
4.1) доходах Державного бюджету;	3,93	3,53	7,54	191,86	213,60
4.2) податкових надходженнях;	5,08	4,5	9,84	193,70	218,67
4.3) ВВП.	0,92	0,81	2,04	221,74	251,85
5. Вихідні дані:					
5.1) ВВП, млн грн	1454931	1566721	1979506	136,05	126,35
5.2) всього доходів Державного бюджету, млн грн	339226,9	357084,2	534648,7	157,61	149,73
5.3) податкові надходження, млн грн	226777,1	280178,3	409417,5	180,54	146,13
5.4) непрямі податки, млн грн	176921,2	196573,9	281863,8	159,32	143,39
5.5) ПДВ, млн грн	128269,3	139024,3	178452,4	139,12	128,36
5.6) акцизний податок, млн грн	35309,4	44940,9	63110,6	178,74	140,43
5.7) мито, млн грн.	13342,5	12608,7	40300,8	302,05	319,63

* Розраховано та складено автором на основі джерела 2.

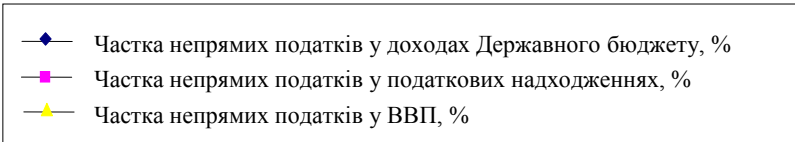
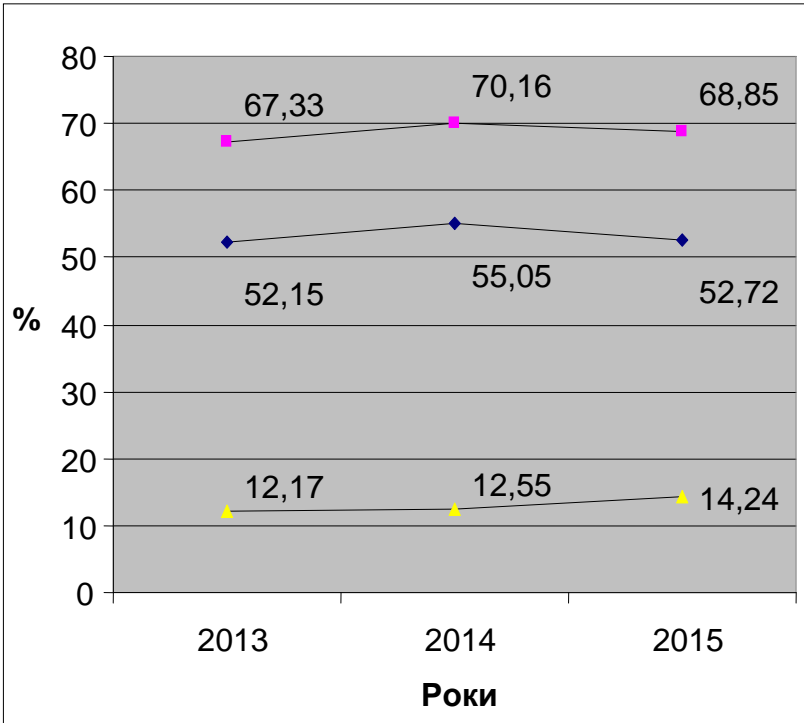

Рис. 4. Динаміка частки непрямих податків у доходах, податкових надходженнях до Державного бюджету України та ВВП за 2013–2015 рр.

Дані табл. 3 засвідчують, що протягом 2013–2015 рр. відбулося істотне зростання суми платежів від ввізного та вивізного мита більше ніж утричі – до 40 300,8 млн грн, що зумовило збільшення його частки в доходах Державного бюджету у 2015 р. до 7,54% проти 3,93% у 2013 р.

Частка мита у ВВП упродовж 2013–2015 рр. зросла із 0,92% у 2013 р. до 2,04% у 2015 р. Внаслідок вказаних вище причин зросла і частка мита у податкових доходах Державного бюджету на 4,76 відсоткового пункта, яка у 2015 р. склала 9,84%.

Висновки. Проведений аналіз демонструє, що національна податкова система проходить очікуваний шлях формування своєї структури – в період з 2013 по 2015 рік зберігалася тенденція до збільшення наповнення Державного бюджету за рахунок непрямих податків, що позитивно впливає на структуру дохідної частини бюджету. Завдяки непрямим податкам протягом 2013–2015 рр. сформовано більше половини доходів Державного бюджету (у 2015 р. частка непрямих податків у доходах бюджету становила 52,72%). Значення непрямих податків для вітчизняної економіки важко переоцінити. Непрямі податки належать до загальнодержавних і діють на всій території України. З появою ПДВ, акцизу і мита в податковій системі України непрямі податки стали відігравати вирішальну роль в частці мобілізованих доходів бюджету. В Державному бюджеті України надходження від непрямих податків є основною частиною податкових надходжень держави і впродовж досліджуваного періоду зросли на 1,52 відсоткового пункта, склавши у 2015 р. 68,85%. Частка непрямих податків у ВВП теж дещо зросла і становила у 2015 р. 14,24%. З аналізу структури податкових надходжень констатуємо, що в Україні перевага належить непрямим податкам як основному джерелу і податкових надходжень до бюджету, і сукупних доходів Державного бюджету загалом.

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Звіти Державної казначейської служби України про виконання Державного бюджету України за 2013–2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Показники виконання Державного бюджету України // Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=77643

5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.

6. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/79-19/para2#n2>.

Сорока Р. С. Место косвенных налогов в формировании доходов государственного бюджета Украины

Рассмотрены налоги как важный доходный источник финансирования государством его функций. Акцентируется, что косвенные налоги занимают видное место в наполнении доходной части Государственного бюджета Украины и являются важным структурным элементом ее налоговой системы. Установлено, что в кризисных условиях настоящего косвенное налогообложение есть важным средством воздействия и на экономику в целом, и на объемы потребления населения. Благодаря аналитической оценке структуры бюджетных поступлений констатируется, что в Украине преимущество принадлежит косвенным налогам как главному источнику налоговых поступлений и совокупных доходов Государственного бюджета.

Ключевые слова: косвенные налоги, государственный бюджет, доходы, налоговые поступления, НДС, акцизный налог, пошлина.

Soroka R. S. Place indirect tax revenues in the formation of the state budget of Ukraine

A characteristic feature of economic policy is that the funding of its functions can provide only she, with such an important revenue sources as taxes. Indirect taxes occupy a prominent place in filling the revenue side of the State Budget of Ukraine and is an important structural element of the tax system. In the present crisis indirect taxation is an important means of influence on the economy as a whole, and the consumption of the population. The article is an analysis of income trends of the State Budget of Ukraine due to indirect taxes. The study determined that the state tax system maintains positive trend forming its structure – in the period from 2013 to 2015, a trend increase in the State Budget through indirect taxes, which positively affects the structure of budget revenues. Due to indirect taxes during the 2013–2015 biennium. Formed more than half of the state budget (in 2015 the share of indirect taxes in budget revenues amounted to 52,72%). Reducing the share of indirect taxes for 2015 to 2,33 percentage points is explained by the significant decline in purchasing power. Inflation (over 20%), devaluation of the official exchange rate to foreign currencies, expanding the list of excisable goods and increase the excise tax were the main factors for exceeding targets value added tax, excise tax, duty and growth of revenues from indirect taxes as a source of income State budget.

The value of indirect taxes for the domestic economy is difficult to overstate. Indirect taxes are taxes to the state and operate on the territory of Ukraine. With the introduction of VAT, excise duties and the tax system Ukraine indirect taxes were to play a crucial role in the share of revenues mobilized. In Ukraine the state budget revenues from indirect taxes are a major part of the revenue of the state and during the period increased by 1,52 percentage points and amounted in 2015 68,85%. The share of indirect taxes in GDP increased slightly and amounted in 2015 14,24%.

Analytical assessment of revenue shows that Ukraine benefits include indirect taxes as a major source of tax revenue as well as total state budget revenues.

Key words: indirect taxes, the budget, income, tax revenue, VAT, excise tax, customs duty.

Стаття надійшла 22 вересня 2016 р.